

Pkt. 247 Delvis nedlæggelse af Solbjerg Parkkirkegård

Resume

By- og miljøudvalget har tidligere den 18. maj 2020 udsat sagen med orientering omkring delvis nedlæggelse af Solbjerg Parkkirkegård, idet man ønskede en besigtigelse af kirkegården. Denne fandt sted den 21. september 2020. Herudover har udvalget anmodet om at få belyst mulighederne for anvendelse af nedlagte kirkegårdsarealer. By-, kultur- og Miljøområdet har udarbejdet en ny sag til udvalget, der indeholder en anbefaling om nedlæggelse af dele af kirkegården etapevis, ligesom mulighederne for brug af kirkegårdsarealer ved en delvis nedlæggelse er belyst i sagen. Sagen forelægges til udvalgets beslutning.

Beslutning

By- og Miljøudvalget vedtog, at der sker en delvis og successiv nedlæggelse af 2020 afdelingen, at 5. afdeling B på 2050 afdelingen nedlægges ved seneste gravsteds udløb, samt at den resterende del af kirkegården bevares som aktiv kirkegård.

Indstilling

By-, kultur- og miljøområdet indstiller,

1. at der sker en delvis og successiv nedlæggelse af 2020 afdelingen,
2. at 5. afdeling B på 2050 afdelingen nedlægges ved seneste gravsteds udløb,
3. at den resterende del af kirkegården bevares som aktiv kirkegård.

Sagsfremstilling

By- og Miljøudvalget udsatte den 30. november 2020 sagen efter drøftelse, idet man ønskede, at arbejdet med udviklingsplanen var længere fremme, førend der tages stilling til, hvad der skal nedlægges af områder på kirkegården.

Der henvises til sag med udkast til rammerne for en udviklingsplan for Solbjerg Parkkirkegård, der forelægges på samme møde. Det bemærkes i den forbindelse, at der i arbejdet hermed er taget udgangspunkt i den af forvaltningen foreslåede nedlæggelse, som det fremgår af den tidligere sagsfremstilling.

Tidligere sagsfremstilling By- og miljøudvalget fik den 18. maj 2020 forelagt en sag omkring en delvis nedlæggelse af Solbjerg Parkkirkegård. By- og miljøudvalget udsatte sagen, idet man ønskede en besigtigelse som grundlag for en samlet drøftelse af rammerne for en samlet udviklingsplan. Besigtigelsen fandt sted mandag den 21. september 2020.

By- og miljøudvalget har herudover anmodet om yderligere belysning af muligheden for at fortsætte praksis med at begrave/nedsætte urner på familiegravsteder og om forskellen mellem status som kirkegård og park.

På baggrund af ovenstående og besigtigelsen den 21. september har forvaltningen for overblikkets skyld valgt at udarbejde en ny sag, idet den tidligere sagsfremstilling er vedlagt som bilag 1.

Udvikling af kirkegården Gennem mange år er de danske kirkegårde blevet udviklet og flere kirkegårde har i dag parkpræg. Dette har Solbjerg Parkkirkegård også mange steder – men det kan forstærkes. Dette er en eventuel fortsættelse af praksis med begravelse / urnenedsættelse ikke til hinder for, men der skal ved udviklingen tages hensyn til de eksisterende gravsteder.

Udarbejdelsen af en udviklingsplan for kirkegården kan således gennemføres som forudsat, med henblik på at styrke parkpræget, og hvor der tages hensyn til eksisterende gravsteder og eventuel fortsatte gravsteder. Det forventes, at et forslag til udviklingsplan vil kunne forelægges for udvalget ultimo 2021.

Det er vurderingen, at der intet er til hinder for, at der kan foretages klimasikring på kirkegårdens område på de arealer, hvor der ikke tidligere har været foretaget begravelser, f.eks. i stiforløb. Det vil være helt naturligt at indtænke klimatilpasningen i en kommende udviklingsplan for kirkegården.

Hvad kan kirkegårdsarealer og eventuelt nedlagte arealer benyttes til? Kirkeministeriet har i en tidligere udtalelse til Frederiksberg Kommune oplyst, at der ikke må etableres egentlige legefaciliteter, boldbaner, udeservering, nyttehaver mv. på kirkegården - som aktiv kirkegård.

Forvaltningen har forespurgt Kirkeministeriet om konkrete eksempler på, hvad nedlagte kirkegårdsarealer kan benyttes til. Kirkeministeriet har den 3. september 2020 oplyst, at de ikke præcist kan oplyse, hvad et nedlagt kirkegårdsareal, hvor der fortsat vil være bevaringsværdige gravminder, kan anvendes til. Ministeriet oplyser, at det vil bero på en konkret vurdering af en ansøgning, om ministeriet kan meddele tilladelse. Afgrænsningen (hæk, mur mv.) til den del af kirkegården, som skal fortsætte med at være kirkegård, samt karakteren af formålet, vil indgå i vurderingen. Det kan ikke forventes, at boldbaner, motionsbaner, legepladser og udeservering vil kunne godkendes der, hvor der er bevaringsværdige gravsteder.

Ministeriet henviser til vejledning nr. 9682 af 9. oktober 2014 om registrering af gravminder, hvor det fremgår at:

"Hvor forholdene på kirkegården hindrer, at gravmindet kan blive stående på den oprindelige plads, må det i stedet anbringes et andet sted på kirkegården." Herudover oplyses det, at såfremt Frederiksberg Kommune ønsker at anlægge boldbaner, motionsbaner, legepladser og udeservering mv. på de omtalte arealer, kan gravminderne således flyttes til andre afdelinger af kirkegården. Alternativt kan Frederiksberg kommune søge at få de bevaringsværdige gravminder afregistreret som gravminder. Dog vil det fortsat være afgørende, at den tilbageværende aktive kirkegård er forsvarligt omkranset af hæk, mur mv. Det bemærkes herudover i den forbindelse, at en flytning af gravminder ikke kan ske uden Nationalmuseets godkendelse.

Dispensationspraksis Det har tidligere været besluttet at nedlægge dele af Solbjerg Parkkirkegård i 2020 i de såkaldte 2020-afdelinger (bilag 2), der viser de oprindelige planer for nedlæggelser 2020 og i 2050. På grund af den hidtidige dispensationspraksis, hvor der er givet tilladelse til urne- og kistenedsættelser på familiegrave, er der imidlertid ingen afdelinger, der kan nedlægges i 2020.

I årenes løb er der i 2020-afdelingerne givet 59 dispensationer til gravsteder, der således fortsat består. Hertil kommer 233 gravsteder, som potentielt er udløbet, fordi disse ikke er forlænget, og hvor der pt. ikke er søgt om dispensation til at forlænge disse.

Der er for så vidt intet til hinder for at fortsætte med at begrave/nedlægge kister og urner på familiegravsteder på den del af kirkegården. En fortsættelse af praksis vil imidlertid betyde, at den del af kirkegården ikke vil kunne nedlægges inden for en årrække.

Hvis det ønskes, at dele af kirkegården skal overgå til fremtidig park, foreslås det i forhold til en fortsat dispensationspraksis, at der på de afdelinger, som i fremtiden foreslås nedlagt alene gives mulighed for at forlænge gravsteder til udløbet af det længst løbende gravsted på de enkelte afdelinger.

Ovennævnte forslag til praksis betyder, at den første afdeling, der kan nedlægges i 2020-afdelingerne er 6. afdeling D, som kan nedlægges i 2021. De øvrige afdelinger kan nedlægges successivt, idet 6. afdeling B først udløber i 2045.

Nedlæggelse af 2020-afdelingerne og fremtidig anvendelse af kirkegården. Da planerne om en hel nedlæggelse af 2020-afdelingerne ikke kan ske i 2020, åbner dette mulighed for at genbesøge beslutningen om at nedlægge 2020- og 2050-afdelingerne, og vurdere behovet for en aktiv kirkegård fremadrettet.

Ændrede begravelsesmønstre har vist, at der ikke er behov for samme plads på kirkegårdene som hidtil til begravelser – dette skyldes særligt at flere bliver kremeret og nedsat i urner i stedet for at blive kistebegravet.

Der er imidlertid fortsat en stor interesse i at få bisat og kistebegravet afdøde familiemedlemmer på Solbjerg Parkkirkegård – naturligvis særligt på 2050-afdelingerne.

Herudover har den øgede brug af urnefællesgrave aktuelt betydet, at der er behov for en ny urnefællesgrav, som der pladsmæssigt kun er areal til på Solbjerg Parkkirkegård.

Samtidig viser blandt andet pandemisituationen, at der kan opstå et reelt behov for at sikre mulighed for at begrave flere inden for en kort tid. Det vil her være oplagt, at frederiksbergborgere i sådanne tilfælde har mulighed for blive begravet på kommunens kirkegårde. Hvis hele kirkegården på sigt nedlægges, vil der ikke være mulighed herfor.

Dette taler for, at dele af kirkegården bør opretholdes – også udover 2050 - men også at nedlægge dele af kirkegården, så det kan anvendes til parkformål.

Forvaltningen foreslår derfor

at nedlægge de dele af 2020-afdelingerne, hvor der er færres aktive grave. Dette omfatter afdelingerne 5.G og E, 6. A, B, C og D samt 7. A og B, hvor der i dag samlet set er 135 udløbne gravsteder og givet 26 dispensationer. Hermed frigøres et stort areal til park på ca. 5,4 ha (til sammenligning er Lindevangsparken på ca. 3,1 ha) over en overkommelige periode, idet nedlæggelsen kan ske etapevis. Senest med udgangen af 2039 kan hele arealet overgå til park. På arealet vil der fortsat være bevaringsværdige gravsteder, som afspejler områdets historie.

at der nedlægges arealer på kirkegården, så der kan skabes en offentlig vejadgang til det gamle kapel på Solbjerg Parkkirkegård. Kirkelovgivningens forbud mod at etablere offentlig vejadgang over kirkegårde, hindrer en reel udnyttelse af kapellet til f.eks. kunststillinger m.v. For at muliggøre dette kan der arbejdes for en hurtig nedlæggelse af 5. afdeling B. På afdelingen er alene 4 familiegravsteder og 6 bevaringsværdige gravsteder. Ved en beslutning om nedlæggelse, kan gravsteder, der udløber, ikke forlænges.

at den resterende del af kirkegården opretholdes som aktiv kirkegård

Der vedlægges et kort, som viser de konkrete forslag til nedlæggelser (bilag 3).

Hvis udvalget tiltræder forslaget, vil forvaltningen meddele dette til Kirkeministeriet samt til de berørte gravstedejere. Herudover vil kirkegårdsvedtægterne skulle tilrettes og godkendes af Kirkeministeriet.

By-, kultur- og miljøområdets vurdering

By-, kultur- og miljøområdet vurderer, at det vil give god mening med en delvis successiv nedlæggelse som den foreslåede, da der herved afsættes et betydeligt areal til parkareal. Det er samtidig vurderingen, at man bør bevare den øvrige del af kirkegården som aktiv kirkegård fremadrettet, idet det er vanskeligt at forudse behovet for mere begravelsesplads som følge af nye begravelsesmønstre, epidemier m.v. Samtidig er den delvise nedlæggelse ikke en hindring for udarbejdelse af en udviklingsplan for kirkegården, men blot en forudsætning, der skal indarbejdes.

Økonomi

Sagen har ingen økonomiske konsekvenser

Borgmesterpåtegning

Nej

Behandling

By- og Miljøudvalget

Historik

Indstilling 30. november 2020, pkt. 357:

By-, kultur- og miljøområdet indstiller,

1. at der sker en delvis og successiv nedlæggelse af 2020 afdelingen,
2. at 5. afdeling B på 2050 afdelingen nedlægges ved seneste gravsteds udløb,
3. at den resterende del af kirkegården bevares som aktiv kirkegård.

Beslutning fra By- og Miljøudvalget 2018-21, 30. november 2020, pkt. 357:

By- og Miljøudvalget udsatte sagen efter drøftelse.

[Bilag 1 Indstilling_18.05.2020](#)

[Bilag 2 Oprindelig planlagt nedlæggelse](#)

[Bilag 3 Kort over forslag til nedlæggelse](#)